

DE EUROPESE
UNIE IN HET
KORT

Onderwijs en
opleiding —
Sleutel tot de
toekomst

Onderwijs, opleiding, jeugd en sport

Investeren in onderwijs en opleiding is van cruciaal belang voor de persoonlijke ontwikkeling van jongeren en hun vooruitzichten op een baan.

DE EUROPESE UNIE IN HET KORT

Deze publicatie maakt deel uit van een reeks brochures waarin wordt uitgelegd wat de EU doet op verschillende beleidsterreinen, waarom de EU daar een rol speelt, en wat de resultaten zijn.

U vindt deze brochures op de volgende website:

**http://europa.eu/pol/index_nl.htm
<http://europa.eu/!Pr64nF>**

Hoe werkt de Europese Unie?

Europa in 12 lessen

Europa 2020: Europa's groeistrategie

De grondleggers van de EU

Landbouw

Grenzen en veiligheid

Bankwezen en financiën

Begroting

Klimaatbescherming

Concurrentie

Consumenten

Cultuur en audiovisuele media

Douane

Digitale agenda

De Economische en Monetaire Unie (EMU) en de euro

Onderwijs, opleiding, jeugd en sport ✘

Werkgelegenheid en sociale zaken

Energie

Uitbreiding

Ondernemingen

Milieu

Fraudebestrijding

Voedselveiligheid

Buitenlands en veiligheidsbeleid

Humanitaire hulp en civiele bescherming

Internationale samenwerking en ontwikkeling

Interne markt

Justitie, grondrechten en gelijkheid

Maritieme zaken en visserij

Migratie en asiel

Volksgezondheid

Regionaal beleid

Onderzoek en innovatie

Belastingen

Handel

Vervoer

INHOUDSOPGAVE

Waarom een Europese aanpak
nodig is 3

Hoe de EU te werk gaat 6

Wat de EU doet 10

Meer informatie 16

Vooruitblik 16

De Europese Unie in het kort:

Onderwijs, opleiding, jeugd en sport

Europese Commissie

Directoraat-generaal Communicatie

Publieksvoorlichting

1049 Brussel

BELGIË

Manuscript voltooid in november 2014

Foto's op de omslag en bladzijde 2:

© Glowimages/Getty Images

16 blz. — 21 × 29,7 cm

ISBN 978-92-79-42108-2

doi:10.2775/54504

Luxemburg: Bureau voor publicaties van de Europese
Unie, 2014

© Europese Unie, 2014

Reproductie toegestaan. Voor overname of reproductie
van afzonderlijke foto's hebt u toestemming van de
rechthebbenden nodig.

Waarom een Europese aanpak nodig is

Onderwijs en opleiding — Investeren in de toekomst

Op persoonlijk vlak: Investeren in onderwijs en opleiding is investeren in de toekomst. Dat geldt vooral als je nog jong bent. Een tweede of derde taal leren maakt het niet alleen makkelijker om andere landen, mensen en hun levenswijze te leren kennen, het kan ook helpen om in het buitenland te gaan studeren, een opleiding te volgen of vrijwilligerswerk te doen om zo je kansen te vergroten op een goedbetaalde baan die voldoening schenkt. Studies hebben uitgewezen dat hoogopgeleiden twee keer zo veel kans hebben om een baan te vinden en drie keer zo veel kans hebben om een bovengemiddeld inkomen te verdienen dan laaggeschoolden.

Voor het land: In een wereld die steeds meer onderling verbonden is, zullen nationale economieën hun volledige potentieel pas kunnen waarmaken als zij kunnen terugvallen op een robuust onderwijs- en opleidingsstelsel. Een land dat slim investeert in onderwijs en opleiding zal de vruchten daarvan plukken in het bedrijfsleven, wetenschap en cultuur. Iedereen de

kans bieden om onderwijs te volgen, komt bovendien de sociale rechtvaardigheid en samenhang ten goede.

Wist je dat ...

... 20 % van alle Europeanen zwakke basisvaardigheden hebben (zoals taal en rekenen), waardoor zij het moeilijker hebben om een baan te vinden en op een volwaardige manier deel te nemen aan de samenleving?

Voor Europa: Ons succes op de competitieve wereldmarkt is afhankelijk van gekwalificeerde werknemers die uitstekende, innovatieve goederen en diensten leveren. Maar bij onderwijs tellen niet alleen de economische resultaten: de democratische cultuur in Europa kan alleen bloeien als we ons allemaal bewust zijn van onze rechten en plichten als burger. Actief burgerschap moet zowel thuis en op school als daarbuiten worden onderwezen en aangeleerd.

Erasmus+

Om de essentiële rol van het onderwijs voor het toekomstig welzijn van de burgers, EU-landen en Europa te ondersteunen, heeft de EU een ambitieus programma uitgewerkt: Erasmus+. Het moet de persoonlijke ontwikkeling bevorderen en de kans op een baan verbeteren. Erasmus+ ondersteunt alle sectoren van onderwijs en opleiding, en daarnaast niet-formeel leren voor jongeren, vrijwilligerswerk en amateursport. Met zijn gestroomlijnde en vereenvoudigde aanvraagregels en -procedures vervangt het verschillende eerdere programma's.

Sinds 1987 hebben meer dan drie miljoen studenten in het hoger onderwijs een Erasmusbeurs gekregen. Met Erasmus+ is de EU-financiering aanzienlijk opgetrokken. Het is de bedoeling om nog eens vier miljoen jongeren en volwassenen tussen 2014 en 2020 een beurs te geven om ervaring en vaardigheden op te doen door in het buitenland te studeren, stage te lopen, deel te nemen aan uitwisselingen of vrijwilligerswerk te doen. Het programma biedt ook aanzienlijk meer mogelijkheden voor samenwerking tussen onderwijsinstellingen of jongerenorganisaties en tussen het onderwijs en de arbeidsmarkt.

Onderwijs speelde een essentiële rol in de bloei van de klassieke Griekse beschaving.

Alarmerende cijfers — De vaardigheidskloof

De wereldwijde economische crisis heeft een aantal structurele tekortkomingen blootgelegd, met ernstige gevolgen voor miljoenen mensen. De werkloosheid onder jongeren bedraagt meer dan 20 % voor de EU in haar geheel. In sommige lidstaten ligt dit cijfer zelfs boven de 50 %. De crisis is echter niet de enige oorzaak van de hoge werkloosheid. Een gebrek aan scholing en vaardigheden speelt hierin ook een rol.

Wist je dat ...

... niet kunnen lezen en schrijven niet alleen levens kapotmaakt, maar de maatschappij ook een hoop geld kost? De kosten van analfabetisme bedragen, alleen al in de ontwikkelde wereld, meer dan 500 miljard € per jaar.

Zo'n 20 % van de jongeren in de EU haalt niet het vereiste niveau voor basisvaardigheden op het gebied van lezen, wiskunde en wetenschappen. Zes miljoen jongeren verlaten het onderwijs of hun opleiding met alleen een diploma lagere middelbaar onderwijs of nog minder. Je kunt je wel voorstellen welke gevolgen dat heeft: een recente studie onthulde dat slechts één op twee laagopgeleide volwassenen een baan heeft, terwijl de werkloosheidscijfers voor hoogopgeleiden aanzienlijk lager liggen.

Betekent dat dan dat kwalificaties verwerven de beste manier is om een baan te krijgen? Het is in elk geval wel de veiligste manier. Veel werkgevers zijn wanhopig op zoek naar gekwalificeerde werknemers. Eén op de drie werkgevers vindt maar moeilijk mensen met de juiste vaardigheden. Dit geldt met name in de meest innovatieve sectoren van de economie, waar duizenden vacatures openstaan voor ingenieurs en wetenschappers.

Het verschil tussen de vaardigheden waarnaar werkgevers op zoek zijn en de vaardigheden die werkzoekenden kunnen bieden, heet de **vaardigheidskloof**. Het is een van de meest acute problemen waarmee Europese landen worden geconfronteerd. Deze kloof moet worden overbrugd. De beste manier om dat te doen is via onderwijs en opleiding.

Gepensioneerden dichten de kloof

Het Europese project HEAR ME (Highly Educated Retirees Mentoring Early School Leavers) heeft gepensioneerd en mensen die bijna met pensioen zijn, aangetrokken om drop-outs te begeleiden. De vrijwilligers volgden eerst een mentorschapscursus. Daarna probeerden zij de jongeren te helpen hun specifieke problemen op te lossen en een nieuwe opleiding of baan te vinden.

Fabrikanten hebben het moeilijk om gekwalificeerde werknemers te vinden.

Subsidiariteit in de praktijk: wat je thuis leert, hoeft je niet op school te leren.

Samen de uitdaging aangaan

Miljoenen mensen en organisaties zijn betrokken bij het leerproces: van studenten, stagiairs en ouders, leerkrachten, universiteiten, ondernemingen en jongerenorganisaties tot overheden en de EU. Hoe kunnen de verschillende verantwoordelijkheden op een verstandige manier worden verdeeld? Het **subsidiariteitsbeginsel** kan misschien een oplossing bieden: dat houdt in dat beslissingen altijd zo dicht mogelijk bij de betrokkenen zelf moeten worden genomen.

Elk EU-land is, volgens de EU-Verdragen, dan ook verantwoordelijk voor het uitwerken van zijn eigen onderwijs-, opleidings- en jeugdbeleid. Het is de taak van de nationale overheden om het lesprogramma en de opzet van het onderwijs te bepalen. Het staat elke overheid dan weer vrij om de bevoegdheid voor onderwijs door te schuiven naar het regionale of lokale niveau. Veel besluiten worden ook gedelegeerd aan universiteiten, scholen en opleidingscentra. Sommige worden uitgevoerd door jongerenorganisaties.

Om goed te kunnen gedijen, moet kennis de ruimte krijgen, ook over landsgrenzen heen. Daarom moet het beleid inzake onderwijs, opleiding en jeugd ook een Europese dimensie hebben. De lidstaten kunnen van elkaar leren, en studenten, stagiairs, vrijwilligers, leraren, jongerenwerkers, scholen, universiteiten en jongerenorganisaties kunnen over grenzen heen samenwerken. Samenwerking op Europees niveau is noodzakelijk om een goede leeromgeving voor iedereen te creëren, die waardevolle kwalificaties oplevert.

Samenwerkingsprogramma's op het gebied van onderwijs, opleiding en jeugd krijgen dan ook al jaren een plek op de Europese agenda: het Erasmusprogramma ging van start in 1987 en het eerste jeugdprogramma van Europa (Jeugd voor Europa) volgde in 1988. Het was echter pas met het Verdrag van Maastricht (1993) dat formele Europese bevoegdheden op het gebied van onderwijs, beroepsopleiding en jeugd werden opgenomen in de oprichtingsverdragen van de Unie.

Verantwoordelijkheden in het onderwijs — Wat vind jij?

Wie speelt de belangrijkste rol in het proces van onderwijs en opleiding? Regeringen, scholen, leraren of ouders?

En welke rol speel jij?

In hoeverre kun je zelf beslissen waar, wanneer en wat je leert?

Wist je dat ...

... sport een van de nieuwe bevoegdheden is die de EU er met het Verdrag van Lissabon (2009) bijkreeg? Het belang van een Europese aanpak blijkt duidelijk bij het bevorderen van de sociale en economische voordelen van sport en lichaamsbeweging en bij de aanpak van geweld, wedstrijdvervalsing, of doping in de sport. Door informatie uit te wisselen op EU-niveau kunnen de EU-landen een doeltreffend beleid ontwikkelen om deze uitdagingen aan te pakken.

Hoe de EU te werk gaat

De EU zet zich in om een open geest te bevorderen en de deur open te zetten voor kansen, dankzij haar steun voor onderwijs, opleiding en jeugdbeleid.

Stel je geest open: leren is een voortdurend proces

„Het leven draait om leren; wanneer je stopt met leren, ga je dood” (Tom Clancy).

Leren is een voortdurend proces: als je met nieuwe mensen praat, krijg je de kans om meer te weten te komen over hun standpunten, voorkeuren enz.

Je kan haast niet anders dan leren. Probeer eens een uur lang te stoppen met leren. Denk je dat je dat kunt?

Dan heb je het mis. Zelfs als je dit experiment voorbereidt, zal je goed moeten nadenken over welke activiteiten je moet vermijden. Daardoor ervaar je zelf wat leren precies inhoudt. Eigen ervaring, dat is nu net waar het bij leren om gaat.

Leren is meer dan in de klas zitten. Het gaat om meer dan het opnemen van kennis. Leren is leven.

De EU bevordert daarom een ruime, complete benadering van leren, die verschillende leermethoden en leeromgevingen omvat, zoals niet-formeel en informeel leren en een leven lang leren.

Leren is leven.

Leren over solidariteit, leren over het leven.

Niet-formeel leren houdt in dat je leert buiten de formele schoolomgeving of opleidingsomgeving, maar wel via georganiseerde activiteiten waarbij het leren op een of andere manier ondersteund wordt, zoals:

- gestructureerd online leren;
- leren in een bedrijf;
- vrijwilligerswerk of deelname aan jongerenuitwisselingen;
- programma's om de lees- en schrijfvaardigheid van voortijdige schoolverlaters te verbeteren.

Informeel leren betekent dat de doelstellingen, de duur van en de instructies voor het leren niet georganiseerd of gestructureerd zijn. Het gaat dan om vaardigheden die, soms onbedoeld, worden verworven in het dagelijks leven en op het werk. Bijvoorbeeld:

- projectbeheer- of computervaardigheden die je op het werk leert;
- talen en interculturele vaardigheden die je tijdens een verblijf in het buitenland ontwikkelt;
- sociale vaardigheden die je opdoet via vrijwilligerswerk, culturele activiteiten, sport of activiteiten thuis (zoals de zorg voor een kind).

Een leven lang leren betekent dat je gedurende je hele leven nieuwe dingen leert, ook na je eerste formele opleiding. Denk erom: je bent nooit te oud om te leren!

Een leven lang leren voor mensen met een verstandelijke handicap

Voor mensen met een verstandelijke handicap draait een leven lang leren niet enkel om het leren van nieuwe vaardigheden. Het gaat ook om integratie in de samenleving, voor jezelf kunnen opkomen en zelf de leiding nemen over je leven. Veel opleidingen en lessen zijn echter niet geschikt voor mensen met een verstandelijke handicap. Vaak is het leermateriaal ingewikkeld en is het moeilijk om te begrijpen wat de leraar zegt.

*Daarom hebben organisaties uit heel wat EU-landen zich verenigd en hebben zij het project **Pathways** op touw gezet. De deelnemers aan dit project hebben opleidingen, folders en onlinetools ontwikkeld waarin zij uitleggen hoe informatie toegankelijker kan worden gemaakt. Dit project zal het eenvoudiger maken voor mensen met een verstandelijke handicap om een leven lang te leren.*

Zet je deur open: samenwerking met de rest van de wereld

Europa is geen eiland, zeker niet wanneer het op onderwijs, opleiding en jeugdbeleid aankomt.

- De EU steunt de wereldwijde samenwerking met het oog op de ontwikkeling en modernisering van hogeronderwijsinstellingen in de partnerlanden. Partnerinstellingen kunnen worden gekozen in de landen van het EU-naberschap, de Westelijke Balkan, Rusland en regio's in Azië, Latijns-Amerika en Afrika.

- De EU verleent steun aan samenwerkingsprojecten tussen jongerenorganisaties overal ter wereld. Deze projecten moeten de kwaliteit en de erkenning van jeugdwerk, vrijwilligerswerk, jongerenuitwisselingen en andere vormen van niet-formeel leren in verschillende regio's in de wereld verbeteren.
- Het **Jean Monnet**-programma moedigt onderricht in, onderzoek naar en bezinning over Europese integratie wereldwijd aan. Tussen 1990 en 2011 heeft het Jean Monnet-programma ongeveer 3 700 projecten op het gebied van Europese integratiestudies gesteund, waaronder 165 Europese Jean Monnet-centra, ongeveer 880 leerstoelen en bijna 2 200 permanente cursussen en Europese modules. Het programma loopt ondertussen in 72 landen overal ter wereld.

De kennis over de EU in de hele wereld bevorderen

„De Jean Monnet-actie is echt van levensbelang. Via het economieprogramma worden nu leerprogramma's over de EU ontwikkeld, Europese academici en beroepsbeoefenaren uitgenodigd en verschillende activiteiten bevorderd om de kennis over de EU onder de Koreaanse bevolking te vergroten.”

Professor Woosik Moon, Jean Monnet-leerstoel voor EU-economie aan de Nationale Universiteit van Seoul, Zuid-Korea

De EU speelt een ondersteunende rol

De lidstaten zijn verantwoordelijk voor de inhoud en de organisatie van hun onderwijs- en beroepsopleidingsstelsels. De EU eerbiedigt de verscheidenheid aan nationale voorschriften en prioriteiten, en heeft niet het recht om de wet- en regelgeving van de lidstaten op dat gebied te harmoniseren (artikelen 165 en 166 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie).

De EU kan dus ook niet het beleid inzake onderwijs, opleiding en jeugd voorschrijven. Wil dat dan zeggen dat de EU alleen maar toekijkt? Helemaal niet! De EU speelt een unieke rol in het Europese leerproces, als coördinator, facilitator en adviseur. De EU spoort de lidstaten aan om onderling samen te werken en vult hun optreden aan. Wat betekent dat in de praktijk?

Het betekent onder meer dat de EU:

- studenten, promovendi, stagiairs, leraren, instructeurs en sprekers **ondersteuning biedt** om in het buitenland te gaan studeren, onderwijzen of er werkervaring op te doen, en dat zij jongeren stimuleert om deel te nemen aan uitwisselingsprogramma's of vrijwilligerswerk in het buitenland;
- de lidstaten **aanmoedigt** om hun onderwijs- en opleidingsstelsels te hervormen en te moderniseren en een jeugdbeleid te ontwikkelen, zodat zij beter in staat zijn de uitdagingen van vandaag en morgen het hoofd te bieden;
- de integratie op de arbeidsmarkt **vergemakkelijkt**, met name via beroepsonderwijs en -opleiding;
- samenwerking tussen regeringen, universiteiten, hogescholen en scholen, opleidingscentra, bedrijven, sociale partners, jongerenorganisaties en het maatschappelijk middenveld **bevordert**.

Waarom samenwerken op EU-niveau?

Door in EU-verband samen te werken kunnen Europese landen hun onderwijsstelsels verbeteren. Ze kunnen bijvoorbeeld van elkaar leren door de beste elementen van hun beleid van elkaar over te nemen.

Samenwerking op EU-niveau: het Europees semester

De Europa 2020-strategie is de strategie van de EU voor economische groei en werkgelegenheid. Een van de hoekstenen van deze strategie is het Europees semester, dat in 2011 werd ingevoerd als jaarlijkse cyclus voor de economische beleidscoördinatie en -dialoog tussen de Europese instellingen, de regeringen van de EU en de nationale parlementen. In het kader van deze werkzaamheden doet de EU **landspecifieke aanbevelingen** om de lidstaten richtsnoeren aan te reiken om het concurrentievermogen en de werkgelegenheid te waarborgen. Naarmate onderwijs en opleiding belangrijker worden voor de werkgelegenheid en de economische ontwikkeling, wordt in de landspecifieke aanbevelingen ook steeds uitvoeriger ingegaan op onderwijs en opleiding.

Samenwerking op EU-niveau: het mobiliteitsscorebord

De EU heeft, samen met de lidstaten, het scorebord voor mobiliteit uitgewerkt. Dit scorebord noemt vijf belangrijke factoren voor de motivatie en het vermogen om in het buitenland te studeren of een opleiding te volgen. De steun voor het scorebord verschilt (in januari 2014) sterk van lidstaat tot lidstaat.

- *Duitsland, België, Spanje, Frankrijk en Italië bieden de meest uitgebreide informatie en begeleiding met betrekking tot mobiliteitskansen.*
- *In Cyprus, Luxemburg en het Duitstalige deel van België wordt het sterkst de nadruk gelegd op het leren van talen op school. Dit speelt vaak een doorslaggevende rol in de beslissing om in het buitenland te gaan studeren, een opleiding te volgen of te gaan werken.*
- *Vlaanderen, Duitsland, Italië en Oostenrijk vallen op vanwege hun uitgebreide financiële bijstand voor kansarme studenten die in het buitenland willen studeren of een opleiding willen volgen.*

De EU streeft ambitieuze doelstellingen na

Leren is vooruitgaan. Dat geldt ook voor het onderwijs- en opleidingsbeleid. Om die vooruitgang te meten, hebben de EU en de lidstaten volgende **benchmarks voor 2020** gekozen:

- Het aandeel 15-jarigen dat niet de vereiste niveaus haalt voor lezen, wiskunde en wetenschap, moet minder dan 15 % bedragen.
- Het percentage voortijdige schoolverlaters moet worden teruggedrongen tot minder dan 10 %.

- Ten minste 40 % van de jongvolwassenen moet het hoger onderwijs afronden.
- Ten minste 20 % van de afgestudeerden met een hogeronderwijsdiploma moet gedurende een bepaalde periode in het buitenland hebben gestudeerd of een opleiding hebben gevolgd.

Waar staan we vandaag? Zijn we op de goede weg om de ambitieuze doelstellingen voor 2020 te halen? De PISA 2012-enquête laat een wisselend beeld zien.

Ongeacht de resultaten voor bepaalde vakken of bepaalde landen is er nog veel werk aan de winkel. Zolang miljoenen jongeren in de EU worstelen met lezen, schrijven en rekenen, kunnen we niet op onze lauweren rusten.

Estland (op de foto de hoofdstad Tallinn) zorgt voor gelijke leerkansen.

PISA 2012-enquête

Het programma voor de internationale beoordeling van leerlingen (PISA) is een wereldwijde studie die wordt verricht door de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO). Met PISA wordt beoordeeld hoe het gesteld is met essentiële kennis en vaardigheden van 15-jarige leerlingen op het gebied van wiskunde, lezen en wetenschap. De eerste enquête werd gehouden in 2000, en de beoordeling werd sindsdien elke drie jaar herhaald. Alle 34 landen die lid zijn van de OESO en 31 partnerlanden en -economieën hebben aan PISA 2012 meegedaan. Hieronder vind je een overzicht van de resultaten.

De EU gaat erop vooruit wat lezen en wetenschap betreft!

De EU is goed op weg om het streefdoel te halen om het percentage leerlingen dat niet het vereiste niveau haalt, tegen 2020 terug te dringen tot minder dan 15 %.

Lezen:

23,1 % in 2006 → 17,8 % in 2012.

Wetenschap:

20,3 % in 2006 → 16,6 % in 2012.

We blijven achter wat wiskunde betreft!

Het gemiddelde aandeel studenten dat slecht presteert in de wiskunde was bij PISA 2012 nagenoeg hetzelfde als bij PISA 2009 (22,1 % tegenover 22,3 %).

Sommige landen springen eruit!

Vier EU-lidstaten (Estland, Finland, Polen en Nederland) behoren tot de best presterende landen: in deze landen ligt het aantal leerlingen dat slecht presteert voor wiskunde, lager dan het EU-streefdoel van 15 %.

Estland doet het op dat vlak het beste: slechts 10,5 % van de studenten presteert slecht voor wiskunde (in vergelijking met 22,1 % voor de EU als geheel).

Andere landen blijven ver achter!

In sommige EU-landen valt een derde tot de helft van de 15-jarigen in de slechtste PISA-categorie.

Wat de EU doet

De EU investeert 14,7 miljard € in **Erasmus+**, het EU-programma voor onderwijs, opleiding, jeugd en sport voor 2014–2020.

Erasmus+ moet de persoonlijke ontwikkeling van jongeren stimuleren en hun kansen op een baan verbeteren. Dit programma helpt onze onderwijs-, opleidings- en jongerenstelsels de onderwijs- en jeugdfaciliteiten te bieden om mensen de vaardigheden aan te leren die ze nu en straks nodig hebben op de arbeidsmarkt en in de samenleving.

Als je belangstelling hebt voor de financiële ondersteuning door de EU van onderwijs, opleiding, jeugd en sport, vind je hier de nodige informatie. In de programmagids voor aanvragers wordt het allemaal tot in de details uitgelegd. De programmagids en nog veel meer informatie vind je op de Erasmus+-website (<http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus>).

Erasmus+ omvat drie kernacties

- Kernactie 1 — Leermobiliteit: steun voor studeren, werken, deelname aan jongerenactiviteiten, lesgeven, een opleiding volgen of professionele en persoonlijke vaardigheden en competenties ontwikkelen in het buitenland.
- Kernactie 2 — Samenwerking en partnerschap: kansen voor partnerschappen voor samenwerking tussen onderwijs- en opleidingsinstellingen en

jongerenorganisaties en tussen de onderwijswereld en de arbeidsmarkt.

- Kernactie 3 — Beleidshervorming: ondersteunt de processen van bezinning, dialoog en bewijsvergaring die nodig zijn om hervormingen door te voeren in het beleid en de stelsels voor onderwijs, opleiding en jeugd.

Kernactie 1: Leermobiliteit van individuen

In dit punt wordt beschreven welke mogelijkheden Erasmus+ biedt voor studenten en personeel van onderwijs- en opleidingsinstellingen en jongerenorganisaties.

Ben je ...

... een student in het hoger onderwijs die in het buitenland wil gaan studeren of een opleiding volgen?

... iemand die beroepsonderwijs of een beroepsopleiding volgt en zijn vaardigheden wil verruimen?

... een jongere die aan een uitwisselingsprogramma wil deelnemen of vrijwilligerswerk wil doen in het buitenland?

... een leraar, werknemer of jeugdwerker die in het buitenland onderwijs of een opleiding wil geven?

Dan vind je hier misschien informatie over nieuwe kansen.

Talen voor mensen in beweging

Hoe groter je taalvaardigheid, hoe meer je kan profiteren van je verblijf in het buitenland. Een belangrijk aspect van veel mobiliteitsacties is dat je je talen kunt oefenen. Als student, universiteitsmedewerker of vrijwilliger die voor minstens twee maanden vertrekt of als leerling van een beroepsopleiding die voor minstens een maand vertrekt, biedt Erasmus+ je de kans om je kennis van de taal waarin je gaat studeren, gaat werken of vrijwilligerswerk gaat verrichten te verbeteren.

Als je mobiliteitsaanvraag is goedgekeurd, word je gevraagd om je taalvaardigheid te testen en krijg je een taal cursus aangeboden vóór vertrek of tijdens je verblijf in het buitenland. Neem contact op met je instelling of organisatie thuis om meer informatie te krijgen over deze nieuwe kans van Erasmus+. Schaaf je talenkennis bij en maak je klaar om te vertrekken!

STUDENTEN IN HET HOGER ONDERWIJS

Studieduur: studenten kunnen drie tot twaalf maanden studeren aan een universiteit of hogeschool in een ander land.

Stages: zij kunnen ook kiezen voor een stage of werkplek voor twee tot twaalf maanden.

Ook pas afgestudeerden kunnen tot één jaar na hun afstuderen stage lopen in het buitenland. Denk wel vooruit! Je moet nog tijdens het laatste studiejaar door je universiteit of hogeschool worden geselecteerd.

Erasmus+ verleent ook steun aan sommige Europese studenten die elders in de wereld gaan studeren en aan studenten uit de rest van de wereld die in Europa komen studeren.

„Aan een andere universiteit studeren heeft me meer dan ooit geholpen om mijn studiegebied te verruimen. Maar wat ik het leukst vond aan deze ervaring was dat ik heel wat nieuwe mensen heb ontmoet, met wie ik in de toekomst zeker ga samenwerken.”

Robert (Verenigd Koninkrijk) over zijn studie industrieel ontwerpen aan de Technische Universiteit Delft in Nederland, die tien maanden duurde.

STUDIELENINGEN VOOR MASTERSTUDENTEN

Erasmus+ steunt nieuwe, goedkope leningen om masterstudenten te helpen om in een ander Europees land te gaan studeren. Studenten kunnen een gunstige studielening aanvragen voor een volledige masteropleiding in het buitenland en kunnen tot 12 000 € lenen voor een opleiding van één jaar en tot 18 000 € voor een opleiding van twee jaar.

GEZAMENLIJKE MASTERDIPLOMA'S

Erasmus+ biedt masterstudenten uit de hele wereld de kans op een beurs voor een gezamenlijk internationaal studieprogramma op hoog niveau aan partneruniversiteiten. De gezamenlijke masterprogramma's leiden tot een diploma dat wordt afgegeven door alle of een aantal van de partnerinstellingen samen. Voor meer informatie kun je terecht bij het bureau voor internationale contacten of de dienst internationalisering van jouw universiteit of hogeschool.

MOBILITEIT IN BEROEPSONDERWIJS EN -OPLEIDING

Mobiliteit in het buitenland kan jongeren in het beroeps- onderwijs of die een beroepsopleiding volgen, helpen om de vaardigheden te verwerven die nodig zijn op de competitieve arbeidsmarkt van vandaag.

Leerlingen in het hoger secundair beroeps- onderwijs, stagiairs en leerlingen met een leercontract kunnen een stage of leerlingplaats krijgen in het buitenland, bij een

Verbreed je horizon: ga in het buitenland studeren.

Doe beroepservaring op in een land dat bekendstaat om zijn deskundigheid.

bedrijf of organisatie (bijvoorbeeld bij een ngo of een overheidsdienst) of op een vakschool, gecombineerd met een periode van werkplekleren in een bedrijf. Leerlingopleidingen duren twee weken tot een jaar.

Ook leerlingen die pas zijn afgestudeerd (dus leerlingen die eerder een leercontract hadden), kunnen deelnemen aan een mobiliteitsactie. Zij moeten hun stage in het buitenland volgen binnen één jaar nadat zij hiervoor in aanmerking gekomen zijn.

„Deze ervaring heeft mijn loopbaan zeker vooruitgeholpen. Anders zou ik niet het nodige zelfvertrouwen hebben gehad om me in te schrijven voor de wedstrijd ‘Jonge chef van het jaar’, laat staan dat ik de wedstrijd zou hebben gewonnen. Ik kan dit iedereen aanbevelen. Mijn reis naar Frankrijk was en is vandaag nog altijd een van mijn leukste herinneringen.”

Deborah (Verenigd Koninkrijk) over haar ervaring met een werkstage in Lyon, Frankrijk.

Als je een aanvraag wilt indienen, kun je daarvoor terecht bij je instelling voor beroepsonderwijs- en opleiding.

JONGERENMOBILITEIT: DE JONGERENUITWISSELING EN EUROPEES VRIJWILLIGERSWERK

Uitwisselingen helpen jongeren om vaardigheden zoals projectbeheer of teamwerk te verwerven. Deze kansen, die buiten de school worden aangeboden, maken het mogelijk voor groepen jongeren om deel te nemen aan een gestructureerd activiteitenprogramma (bijvoorbeeld een mengeling van workshops, oefeningen, debatten en

rollenspellen) in een ander land binnen of buiten de EU, en dat voor maximaal 21 dagen.

Europees vrijwilligerswerk biedt jongeren de ideale gelegenheid om professionele en persoonlijk vaardigheden te verwerven door tot twaalf maanden lang hun steentje bij te dragen tot het dagelijks werk bij organisaties die zich bezighouden met bijvoorbeeld sociale zorg, milieu, niet-formele onderwijsprogramma's, ICT, cultuur en nog veel meer. Het biedt hun ook de kans om zelfvertrouwen op te doen, hun engagement als burger te tonen en kennis te maken met een andere manier van leven. Een vrijwilligersactiviteit kan maximaal één jaar duren, en deelnemers kunnen zich opgeven als vrijwilliger voor uiteenlopende doelen, zowel binnen als buiten de Europese Unie.

De uitwisselingsprojecten zijn bestemd voor jongeren tussen 13 en 30 jaar. Het Europese vrijwilligerswerk staat open voor jongeren van 17 tot 30 jaar.

„Europees vrijwilligerswerk heeft mij in een jaar tijd meer geleerd dan in de rest van mijn leven bij elkaar. Ik zou het vrijwilligerswerk zeker aanbevelen aan iedereen die openstaat voor nieuwe ervaringen.”

Clara (Duitsland) over haar deelname aan een project om net aangekomen immigranten in het gemeenschapscentrum Jozef Swinnen in Brussel te helpen.

Als je je wilt inschrijven, kun je contact opnemen met het nationale agentschap in jouw land.

MOBILITEIT VAN PERSONEEL EN JEUGDWERKERS

Als je leraar bent of in een bedrijf werkt, kun je lesgeven aan een instelling in het buitenland, nieuwe beroepservaring opdoen, je netwerk verruimen en meehelpen om de onderwijs- en opleidingsstelsels in Europa te moderniseren en te internationaliseren.

Leraren, ander onderwijspersoneel en jeugdwerkers kunnen ook opleidingen volgen in het buitenland, waaronder gestructureerde cursussen, beroepsgerichte taalopleidingen, opleidingsevenementen en kijkstages, om zo nieuwe kennis en ideeën op te doen die zij thuis in de praktijk kunnen brengen. Deze activiteiten kunnen twee dagen tot twee maanden duren.

Als je belangstelling hebt voor deze ervaring, kun je meer informatie vragen aan de onderwijsinstelling of

© Universitat Bonn/Volker Lannert

De universiteit van Bonn onderhoudt internationale contacten door de uitwisseling van jonge wetenschappers, studenten en personeel.

jongerenorganisatie waarvoor je werkt. Medewerkers van bedrijven moeten worden uitgenodigd door de hogeronderwijsinstelling waar zij les gaan geven.

„Ik heb meegelopen bij de dovenfederatie van Cyprus om wat meer te weten te komen over hun activiteiten en ervaringen [...]. Deze ervaring heeft mij geholpen om een beter inzicht te krijgen in de Cypriotische dovencultuur, mijn kennis van de gebarentaal te verbeteren en meer inzicht te krijgen in het leerproces dat je moet toepassen als je onderwijs geeft aan dove leerlingen.”

Christophe (Frankrijk), leraar gebarentaal, over zijn kijkstage in Cyprus.

Kernactie 2: Steun voor samenwerking en partnerschap

Vertegenwoordig je een organisatie of instelling die zich bezighoudt met onderwijs, opleiding of jeugd en die grensoverschrijdend wil samenwerken met gelijkgestemden in je eigen sector of een andere sector of met de arbeidsmarkt om haar werkwijzen te vernieuwen en te moderniseren?

Vertegenwoordig je een bedrijf, onderzoeksinstelling, regionale instantie, vereniging, sociaaleconomische partner of ngo die wil samenwerken met organisaties of instellingen op het gebied van onderwijs, opleiding of jeugd om zo de samenwerking te versterken, kennis over te dragen en innovatieve praktijken toe te passen?

Dan zijn er verschillende soorten partnerschapsprojecten binnen Erasmus+ die je misschien zullen interesseren.

STRATEGISCHE PARTNERSCHAPPEN OP HET GEBIED VAN ONDERWIJS, OPLEIDING EN JEUGD EN MET DE ARBEIDSMARKT

Strategische partnerschappen zijn bedoeld om innovatieve praktijken op het gebied van onderwijs, opleiding en jeugd te ontwikkelen, over te dragen en toe te passen via grensoverschrijdende samenwerking tussen verschillende soorten organisaties.

Om dat doel te bereiken, verleent Erasmus+ steun aan organisaties die zich bezighouden met onderwijs, opleiding en jeugd uit verschillende landen. Een aantal voorbeelden van de activiteiten die in aanmerking komen voor steun:

- de ontwikkeling van gezamenlijke studieprogramma's, nieuwe curricula, innovatieve onderwijsmethoden (bijvoorbeeld een beter gebruik van ICT), nieuwe leer-/opleidingsmaterialen, -methoden en -praktijken (bijvoorbeeld voor talen);
- netwerken en groepsleren om studenten en medewerkers in staat te stellen echte situaties te bestuderen samen met ondernemingen, om zo ondernemingszin en creatief denken te stimuleren;
- de validatie van vaardigheden die zijn verworven via niet-formeel en informeel leren op nationaal niveau door deze te toetsen aan EU-kaders en gebruik te maken van documentatie-instrumenten van de EU.

Een aanvraag indienen? Onderwijsinstellingen, jongerenorganisaties of vertegenwoordigers van andere organisaties die hiervoor belangstelling hebben, moet contact opnemen met het nationale agentschap in hun land.

© Fotolia/Syda Productions

Klaar voor de sprong? Bereid je voor op het ondernemerschap op universitair niveau.

Met e-learning kun je flexibel leren op je eigen tempo.

KENNISALLIANTIES: SAMENWERKING TUSSEN HOGERONDERWIJSINSTELLINGEN EN ONDERNEMINGEN

Erasmus+ financiert gestructureerde partnerschappen tussen hogeronderwijsinstellingen en ondernemingen om de kloof tussen de onderwijswereld en de arbeidsmarkt te helpen overbruggen. Deze kennisallianties bieden studenten en werknemers ook de kans om meer ondernemersvaardigheden op te doen en zorgen ervoor dat hogeronderwijsinstellingen en bedrijven meer ondernemerszin tonen.

Met kennisallianties kunnen activiteiten worden ondersteund die bedoeld zijn om:

- nieuwe leer- en onderwijsmethoden te ontwikkelen en toe te passen (zoals multidisciplinaire curricula, onderwijs en leren op basis van reële problemen, waarbij de nadruk ligt op de lerenden);
- structuren uit te werken voor het leren van horizontale vaardigheden en de toepassing van die structuren in de programma's voor hoger onderwijs. Die structuren dienen samen met bedrijven te worden ontwikkeld om zo inzetbaarheid, creativiteit en nieuwe beroepstrajecten te versterken;
- bij alle studies les te geven over ondernemerschap en ondernemingszin om studenten, onderzoekers, medewerkers en opleiders de kennis, vaardigheden en motivatie bij te brengen die nodig zijn om later ondernemer te kunnen worden.

Kennisallianties moeten ten minste zes organisaties uit ten minste drie verschillende programmalanden omvatten (waarvan ten minste twee bedrijven en twee academische partners).

ALLIANTIES VOOR BEDRIJFSTAKSPECIEKE VAARDIGHEDEN: SAMENWERKING TUSSEN AANBIEDERS VAN BEROEPSONDERWIJS EN -OPLEIDING EN DE ARBEIDSMARKT

Bedrijfsleven en industrie denken in termen van grensoverschrijdende toeleveringsketens, niet in oplossingen binnen één land. Allianties voor bedrijfstakspecifieke vaardigheden passen leerplannen aan die werkelijkheid aan en helpen jongeren in beroepsonderwijs en -opleidingen zich voor te bereiden op een Europese arbeidsmarkt. Deze allianties zijn erop gericht jongeren de vaardigheden te bieden die nodig zijn voor specifieke beroepen. Dat gebeurt door:

- vaardigheidskloven aan te pakken door initiële en voortgezette beroepsopleidingen beter te laten inspelen op sectorspecifieke behoeften op de arbeidsmarkt;
- transnationale programma's voor beroepsopleidingen en onderwijs- en opleidingsmethoden te ontwikkelen en uit te voeren;
- werkplekleren (op school of in bedrijven) en stages te ontwikkelen om zo de overgang van onderwijs naar werk te vergemakkelijken.

Bij allianties voor bedrijfstakspecifieke vaardigheden moeten ten minste negen verschillende organisaties uit ten minste drie programmalanden, waarvan twee EU-lidstaten, betrokken zijn.

CAPACITEITSOPBOUW IN HET HOGER ONDERWIJS: SAMENWERKING MET HOGERONDERWIJS-INSTELLINGEN IN PARTNERLANDEN

Erasmus+ steunt samenwerkingsprojecten met hogeronderwijsinstellingen overal ter wereld, met het oog op de ontwikkeling en modernisering van hogeronderwijsinstellingen in de partnerlanden. Er kunnen partnerinstellingen worden gekozen in de landen van het EU-naberschap, de Westelijke Balkan en Rusland, en in regio's in Azië, Latijns-Amerika en landen in Afrika, het Caribische gebied en het gebied van de Stille Oceaan.

Toekomstige projecten zouden er als volgt kunnen uitzien:

- gezamenlijke projecten voor de ontwikkeling van nieuwe curricula en diploma's, leer- en onderwijsmethodologieën, personeelsontwikkeling, kwaliteitsborging, nieuwe bestuurs- en beheersstructuren en -processen;
- projecten voor de uitwerking van structurele hervormingen op nationaal niveau met de steun van overheden in partnerlanden (bijvoorbeeld beleidsmodernisering, bestuur en beheer van stelsels voor hoger onderwijs).

CAPACITEITSOPBOUW OP HET GEBIED VAN JEUGD: SAMENWERKING MET JONGERENORGANISATIES IN PARTNERLANDEN

Erasmus+ steunt samenwerkingsprojecten tussen organisaties die actief zijn op het gebied van jeugd overal ter wereld. Deze projecten moeten de kwaliteit en de erkenning van jeugdwerk, niet-formeel leren en vrijwilligerswerk in verschillende regio's in de wereld, en met name in ontwikkelingslanden, verbeteren.

Enkele voorbeelden van activiteiten zijn:

- samenwerking, networking en groepsleren tussen jongerenorganisaties;
- samenwerken om het bewustzijn en de erkenning van vrijwilligerswerk en niet-formeel leren in partnerlanden te vergroten;
- goede praktijken en instrumenten ontwikkelen en toepassen voor de professionele ontwikkeling van jeugdwerkers en opleiders;
- jongerenuitwisselingen, vrijwilligerswerk in het buitenland en mobiliteit van jeugdwerkers.

ONLINETOOLS VOOR LERAREN EN VOLWASSENENONDERWIJS

eTwinning ondersteunt en versterkt de samenwerking tussen scholen door te voorzien in steun, nuttige instrumenten en een plek waar zij online kunnen samenwerken. eTwinning kan ook worden gebruikt om mobiliteitsprojecten en strategische partnerschappen te ondersteunen of om online samen te werken.

Bovendien draagt eTwinning bij tot de professionele ontwikkeling van leraren en personeel door online leermaterialen en netwerkgelegenheden in heel Europa aan te reiken.

Alle scholen en kleuterscholen in de programmalanden mogen op elk willekeurig moment gebruikmaken van eTwinning door zich aan te melden op het eTwinningportaal: <http://www.etwinning.net>.

EPALE (elektronisch platform voor volwassenenonderwijs in Europa) is een onlineruimte waar informatie, ideeën en beproefde methoden voor het volwassenenonderwijs kunnen worden uitgewisseld, toegelicht en verspreid onder beleidsmakers, leerkrachten en alle andere betrokkenen. Het vormt gemeenschappen van medewerkers van het volwassenenonderwijs uit de gehele EU. Het platform is eind 2014 beschikbaar.

Kernactie 3: Steun voor beleidshervorming

Erasmus+ ondersteunt activiteiten om de doelstellingen van de Europa 2020-strategie, het strategisch kader Onderwijs en opleiding 2020 en andere sectorspecifieke strategieën, zoals het proces van Bologna in het hoger onderwijs, te verwezenlijken. Deze activiteiten omvatten het verzamelen van gegevens, studies en analyses over specifieke thema's of landen, samenwerkingsprojecten tussen openbare instanties en grote organisaties, en overleg met regeringen en actiegroepen. Ze promoten ook bijeenkomsten tussen jongeren en beleidsmakers in het kader van de gestructureerde dialoog met jongeren.

De activiteiten moeten de kwaliteit en efficiëntie van onderwijs- en opleidingsstelsels en het jeugdbeleid verbeteren, beleidshervormingen, voorlichting, wederzijds leren en grensoverschrijdende samenwerking bevorderen, kennis ontwikkelen en de actieve deelname van jongeren aan het democratische leven aanmoedigen.

Vooruitblik

Van 2014 tot 2020 zullen ongeveer 4 miljoen mensen en 125 000 instellingen rechtstreeks profiteren van Erasmus+.

Belangrijkste cijfers: Erasmus+ (2014–2020)

Totale begroting	14,7 miljard € Er zullen extra middelen worden toegewezen voor de financiering van de acties met derde landen (partnerlanden).
Totale capaciteit voor mobiliteit	Ruim 4 miljoen mensen
Hoger onderwijs	Ongeveer 2 miljoen studenten
Studenten beroepsonderwijs en -opleiding	Ongeveer 65 000 studenten en personen met een leercontract
Mobiliteit van personeel	Ongeveer 800 000 docenten, leraren, instructeurs, medewerkers en jeugdwerkers
Regelingen voor vrijwilligerswerk en jongerenuitwisselingen	Ruim 500 000 jongeren
Garantieregeling voor studieleningen voor masterdiploma's	Ongeveer 200 000 studenten
Gezamenlijke masterdiploma's	Ruim 25 000 studenten
Strategische partnerschappen	Ongeveer 25 000 strategische partnerschappen tussen 125 000 scholen, instellingen voor beroepsonderwijs en -opleiding, instellingen voor hoger onderwijs en volwassenenonderwijs, jongerenorganisaties en ondernemingen
Kennisallianties	Ruim 150 kennisallianties opgericht door 1 500 instellingen voor hoger onderwijs en ondernemingen
Allianties voor bedrijfstakspecifieke vaardigheden	Meer dan 150 allianties voor bedrijfstakspecifieke vaardigheden, opgericht door 2 000 aanbieders van beroepsopleiding en -onderwijs en ondernemingen

Meer informatie

- ▶ **Algemene informatie over onderwijs en opleiding op Europees niveau:** <http://ec.europa.eu/education>
- ▶ **Algemene informatie over jeugdbeleid op Europees niveau:** <http://ec.europa.eu/youth>
- ▶ **Erasmus+:** <http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus>
- ▶ **Uitvoerend agentschap:** <http://eacea.ec.europa.eu>
- ▶ **Nationale agentschappen:** http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/tools/national-agencies/index_nl.htm
- ▶ **Voor leerkrachten:** <http://europa.eu/teachers-corner>
De website voor leerkrachten verstrekt onderwijsmateriaal over de Europese Unie in 23 talen. Er is uiteenlopend materiaal (websites, folders, onlinespelletjes, filmpjes enz.) te vinden dat is afgestemd op leerlingen van de basisschool en het middelbaar onderwijs. Leraren kunnen hier heel wat inspiratie opdoen, of ze hun leerlingen nu meer willen leren over de geschiedenis van de EU, de werking van de EU en wat de EU doet, of dieper willen ingaan op het EU-beleid. Alle leermiddelen worden gratis ter beschikking gesteld.
- ▶ **Europese Jongerensite:** <http://europa.eu/youth>
Op de Europese Jongerensite vind je informatie en tips voor jongeren in heel Europa.
- ▶ **Vragen over de Europese Unie? Europe Direct kan je helpen:** 00 800 6 7 8 9 10 11
<http://europedirect.europa.eu>

